

"Ieltsin és responsable del genocidi txetxè"

Carlos Taibo, director del Programa d'Estudis Russos de la Universitat Autònoma de Madrid, explica les raons del conflicte txetxè, bo i subratllant que es tracta d'un problema d'identitat nacional que hom ha vestit, en part, de conflicte religiós.

En el seu llibre *El conflicto de Chechenia. Una guía introductoria* (Los Libros de la Catarata, 2000), el professor Carlos Taibo assenyala: "A la perifèria de la vella Unió Soviètica molta gent han tingut l'oportunitat de comprovar què signifiquen la sobirania i la independència quan el gegant del Nord (Rússia) s'hi posa al mig". Una afirmació que expressa força bé la idea que aquest analista de política internacional té del conflicte de Txetxènia. Amb un discurs acuradament argumentat sobre la base de la història, Taibo desfà, l'un darrere l'altre, tots els tòpics que la propaganda oficial russa ha brandat sobre aquest conflicte, i descobreix una nació (la txetxena), que "lluita amb valor" pel dret de l'autodeterminació. Perquè, diu Taibo, se'l mereix i perquè històricament la gran Rússia li deu allò que li va prometre, amb signatura oficial, encara que després n'hagi prescindit totalment.

—*Quin és l'origen real del conflicte entre Rússia i Txetxènia?*

—L'origen real del conflicte és una conquesta militar russa efectuada el 1864, després d'una guerra molt sagnant, que es va prolongar vuitanta anys i que va deixar un rastre psicològic profund, basada en la voluntat del poble txetxè de restaurar la situació anterior a l'agressió. Des d'aleshores els txetxens han anat acumulant greuges.

El fet que la Unió Soviètica no els reconegués el dret d'autodeterminació, la deportació de la població txetxena a l'Àsia Central el 1944 o, més recentment, les dues agressions militars russes, no fan sinó enfortir el sentiment nacional de resistència contra l'imperi del nord.

—*Hi ha bons i dolents en aquesta guerra?*

—Aquests conceptes sempre són perillosos. Hem

de pensar en la situació de molts soldats russos llançats a un conflicte que no han buscat i víctimes del conflicte d'una manera tan evident com la dels qui reben les bombes a Grozni. Però crec que en aquest cas la posició de la resistència txetxena reflecteix una moral clarament superior a la dels dirigents russos, que, moguts per la defensa d'interessos mes-

quins, han articulat dues invasions militars a Txetxènia: l'una el 1994 i l'altra el 1999. Els greuges soferts històricament pels txetxens justifiquen, per sobre de tota circumstància, la seva resistència i la seva reivindicació de l'autodeterminació.

—*Al principi semblava que se'n sortirien...*

—El 1992 el conflicte de Txetxènia tenia un paper molt reduït en els debats polítics sobre Rússia. No s'hi atorgava gaire importància, i quan se n'hi atorgava hi havia una certa voluntat d'acceptar que Txetxènia es podia convertir en un estat independent, perquè no era res de l'altre món. És important de subratllar que Txetxènia no és als ulls dels nacionalistes russos allò que Kosovo és als dels nacionalistes serbis. En la mitologia nacional sèrbia, Kosovo és el bressol de la pàtria, el lloc on va néixer Sèrbia. Txetxènia, en canvi, és un territori marginal que no representa gaire res als ulls del nacionalisme rus, de manera que la possibilitat de concedir-los la independència no

resultava tan difícil.

—*A més, hi havia intel·lectuals russos que la defensaven.*

—El premi Nobel de literatura, Aleksandr Solgenitsyn, que és un nacionalista rus en el ple sentit de la paraula, va assenyalar que s'havia de reconèixer la independència dels territoris que integraven la federació russa quan es donessin dues circumstàncies: quan

**"Els greuges
soferts
històricament
pels txetxens
justifiquen la seva
resistència i la
reivindicació de
l'autodeterminació.
La identificació
entre txetxens
i ultraislamistes
és una distorsió
promoguda
per la propaganda
russa."**

hi hagués un grup ètnic que donés nom al territori i quan aquest grup hi fos majoritari respecte als russos. Aquestes dues condicions es complien íntegrament a Txetxènia: els txetxens donaven nom a la república i hi eren clarament majoritaris en comparació amb els russos. Sospito que per això al principi va haver-hi una actitud relativament generosa i lleugera respecte al tractament d'aquests problemes.

—*Qui són els txetxens?*

—Txetxènia és un país relativament pròsper en el terreny econòmic. Disposa d'una agricultura i una ramaderia bastant importants, però, sobretot, d'una indústria del petroli molt potent. El país té algunes de les refineries més importants de l'Àsia i és travessat per diversos oleoductes i gasoductes. Tot i així, no se n'ha beneficiat gaire, contràriament a allò que calia esperar.

—*I les mancances han dut a la reivindicació...?*

—Home, m'imagino que una de les matrius ideològiques del nacionalisme txetxè en l'etapa soviètica va ser de subratllar el fet que el centre moscovita absorbia els seus recursos i impedia un desenvolupament efectiu com el que, damunt el paper i en virtut de l'existència d'aquests recursos, eren a disposició de Txetxènia. Tot i així, i en un sentit diferent, també és natural que molts txetxens enyorin l'etapa soviètica, perquè allò que ha vingut després ha estat misèria econòmica, fonamentalment com a resultat de l'embargament de Rússia, però també arran de la guerra, que no ha fet gens de bé al país.

—*Hi ha mitjans de comunicació que basen la resistència txetxena en el fonamentalisme islàmic. Es pot recórrer a la diferència religiosa per explicar en part aquest conflicte?*

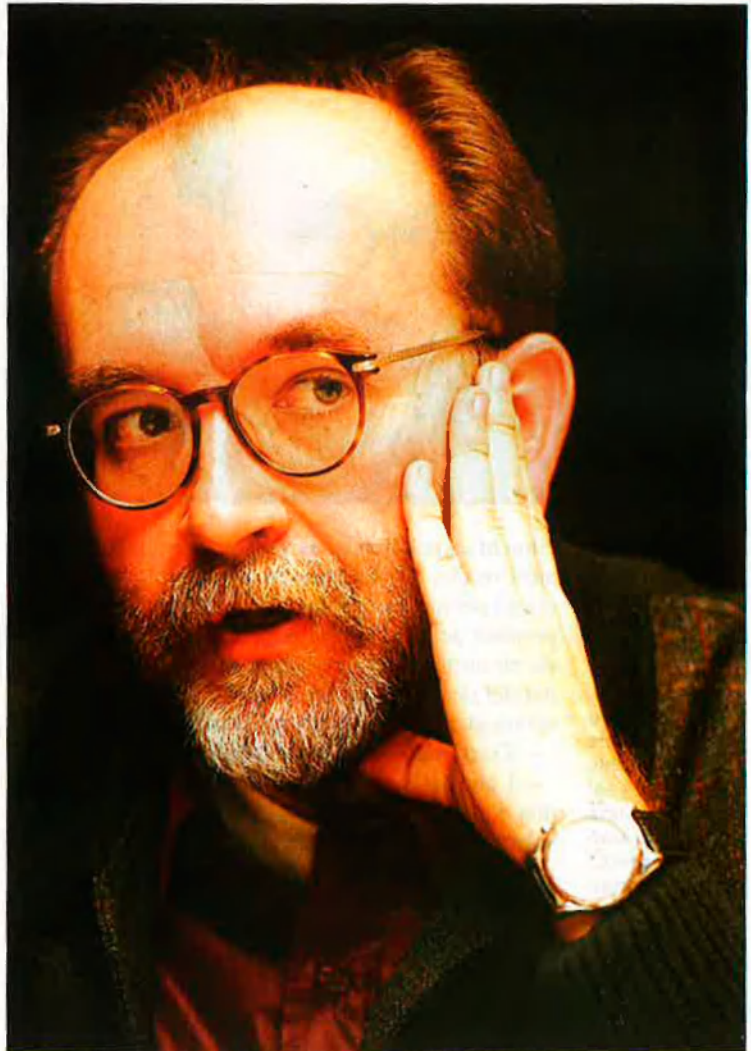
—No. Jo crec que la religió ha estat un element que ha aparegut durant el conflicte per la necessitat que els grups ètnics tenen d'atorgar-se senyals d'identitat, però no n'ha estat pas un element decisiu. La propaganda oficial russa ha insistit d'una manera visiblement distorcedora en la identificació entre txetxens i integrisme islàmic, cosa que no s'ajusta a la realitat.

—*Quines distorsions més ens han fet arribar els mitjans de comunicació?*

—En general, els nostres mitjans de comunicació manifesten menys interès com més a l'est i al sud s'esdevé un conflicte. I si, a sobre, hi ha la percepció que el poble protagonista del conflicte, en aquest cas els txetxens, és un poble diferent de l'uropeu, perquè són islàmics i morens, aleshores l'interès decau encara més. D'una altra banda, cal tenir en compte que, en aquest cas, el gruix de la informació ha arribat de Rússia, i que ho ha fet de forma clarament interessada i esbiaixada. I, en termes generals, els nostres governs i la nostra opinió pública han acceptat aquesta propaganda oficial russa.

—*Els txetxens han estat titelles al servei dels interessos econòmics?*

—Probablement la població txetxena ha estat titella dels interessos econòmics de l'elit dirigent txetxena. El règim de Dzhojar Dudàiev, vigent entre 1991 i 1996, va ser un règim ordit al voltant dels circuits mafiosos

txetxens, dels clans tradicionals, amb el repartiment dels beneficis de la indústria del petroli. Però, és clar, presentar això com un argument per donar a Rússia una posició moral superior en la seva acció militar és oblidar que Rússia, en el millor dels casos, defensa interessos tan mesquins com aquests o més.

—*I els interessos de tercers?*

—La defensa mesquina d'interessos geoeconòmics, tal com la duen a terme els estats i les transnacionals occidentals, té molt poc a veure amb la gestió del conflicte de Txetxènia. Aquesta guerra, jo l'atribueixo més a una tradició històrica de confrontació entre txetxens i russos que no pas a les tessitures molt singulars que es van fer valer els últims mesos de la història de la Unió Soviètica.

—*Quin paper hi han tingut l'ex-president rus Borís Ieltsin i el seu actual substitut Vladímir Putin?*

—Diguin què diguin, Ieltsin és el responsable fonamental d'aquesta guerra i de l'anterior, i això és tant com dir que és responsable de genocidi. Pel que fa a Putin, entenc que els primers moments va ser l'agent instrumental que Ieltsin va utilitzar per dur a terme la nova agressió a Txetxènia. Però, és clar, amb el pas del temps, el seu protagonisme ha estat tal que dif-

Carlos Taibo és professor expert en Rússia i l'ex-URSS. Per ell, "la posició de la resistència txetxena reflecteix una moral clarament superior a la dels dirigents russos".

El professor Carlos Taibo voldria que el poble txetxè pogués exercir el dret d'autodeterminació. I ahora creu que és possible que el poble rus "no vegi això com una pèrdua, sinó com un reconeixement mutu que es concreti en una relació bilateral fluida i històricament sana".

cilment es pot atenuar la seva responsabilitat. D'una altra banda, és obvi que en aquests moments Putin clama perquè Txetxènia passi a un segon pla, amb el propòsit de restar amb l'aura de vencedor que va tenir en virtut de les operacions militars fetes fins a final del desembre passat. Però no estic segur que ho aconseguixi. Tant de bo que no se'n surti.

—*Txetxènia el va llançar a la fama...*

—I aquest és el seu gran problema. Putin és com una d'aquelles empreses que tenen una posició molt solvent, però amb un problema: depèn d'un sol client i, si aquest deixa de comprar, el negoci se li ensorra. L'altre element que s'ha de tenir en compte és que Putin disposa d'un aparell gegantí de manipulació que pot edulcorar les derrotes dels procediments militars a Txetxènia, amb la qual cosa, encara que les coses vagin moll malament, podria tirar endavant les eleccions i fins i tot guanyar-les. A més, una bona part de les fonts que teòricament se li oposaven han decidit d'enfilarse al carro del vencedor i abandonar l'oposició, amb la qual cosa és força improbable que deixi de guanyar.

—*Però, i si fos derrotat?*

—Que, per exemple, els comunistes decidissin de donar suport com a candidat a l'ex-primer ministre

Primàkov, això no vol pas dir, per força, que la política russa de Txetxènia hagués de canviar dràsticament. Vull recordar que, per desgràcia, el partit comunista de Rússia ha donat suport a les accions militars a Txetxènia i no ha presentat gaires objeccions a la política del Kremlin, de manera que no sembla pas que, d'aquestes eleccions, se n'hagin de derivar canvis fonamentals.

—*Quines poden ser les esperances del poble txetxè?*

—M'imagino que l'esperança fonamental és que els revesos militars russos facin recapacitar els dirigents del Kremlin i els induixin a buscar una via de negociació, o que facin caure el règim polític rus, de manera que els russos creguin que convé abandonar Txetxènia per deixar les coses com estaven arran de l'acord signat el 1996, amb un reconeixement franc de la possibilitat d'autodeterminació.

—*Un nou acord entre aquests dos països podria tancar definitivament la guerra?*

—Si ja n'hi ha hagut dues, per què no pot haver-n'hi una tercera? En aquestes condicions, qualsevol acord suscitarà del cantó txetxè un raonable recel sobre les ganes de complir els compromisos demostrades pels governants russos, que sembla que han estat nul·les des de l'any 1994.

—*Per què les potències occidentals no actuen a Txetxènia?*

—En primer lloc, perquè els governs occidentals estan tan absolutament implicats en la crisi com el govern rus. No oblidéssim pas que qui intervé militarment a Txetxènia és el govern rus, un govern que el món occidental ha contribuït a enaltir i a col·locar al Kremlin. En segon lloc, perquè el món occidental desplega els seus interessos més mesquins a la zona. I en tercer lloc, perquè en el món occidental els drets humans importen ben poca cosa. Si hi preocupessin de veritat, Occident hauria adoptat una actitud molt diferent, en un genocidi com el de Txetxènia. La història ens fa pensar que, al món occidental, els interessos sempre van per sobre dels conflictes.

Aura Costa

**HISTÒRIA
DELS
CLUBS DE
FUTBOL**

HISTÒRIA DELS CLUBS DE FUTBOL

Si us falten les cobertes
o algun fascicle,
demaneu-los al telèfon

902 13 10 25

Amb el suport de

Televisió de Catalunya